

2023 – ANUL IULIU MANIU !

Cetatea Cavalerilor

NR. 7(35) IULIE 2023

Nr. 7 (35)/ IULIE 2023

Cetatea Cavalerilor

Fondator: Col. r. Dr. Constantin MOȘINCAT
Editor: Asociația Națională a Cavalerilor de Clio
Editura Tipo MC, Oradea-2020

Cartea Mea e și a Ta! ISSN 2734-6889 - ISSN-L 2734 - 6889

Un militar si un istoric remarcabil: Constantin Moșincat

Colonel prof. univ.dr. hab. Constantin HLIHOR

Slujitorii muzei Clio cred că, dacă au la dispoziție suficiente informații despre un segment al istoriei individuale sau al unei instituții/societăți anume, pot re-compune imaginea sa și îl pot re-aduce în memoria prezentului așa cum a fost. Este oare la fel și pentru construcția imaginii unui om care și-a pus amprenta personalității asupra domeniului în care își desfășoară activitatea? Dacă luăm în calcul multitudinea de scrieri și de-scrieri în care sunt prezentate imaginile unor mari personalități ale istoriei naționale și universale am putea spune că răspunsul este ușor de dat. Și totuși dacă facem o simplă incursiune în istoriografia națională consacrată acestui aspect constatăm că, în timp, construcția și de-construcția imaginii personalităților politice, militare, culturale și spirituale a mers mână în mână. Imaginea pozitivă/negativă s-a transformat, la un moment în opusul ei sub impactul schimbării unui regim politic sau mai nou sub impactul apariției unei noi ideologii cum neoprogresismul astăzi în lumea occidentală.

Din această perspectivă un asemenea demers nu este nici simplu și nici ușor de realizat mai ales că multiplicarea volumelor omagiale au creat efect de sinonim cu publicitatea și nu cu judecarea valorilor. Există un risc pe care îl asum deoarece este vorba de una dintre personalitățile de certă valoare ale istoriografiei militare și a elitei militare deopotrivă: Constantin Moșincat. A excelat în domeniul cercetării trecutului militar românesc dar n-a "ocolit" nici subiectele de mare interes din istoria românilor prin lucrări, studii și articole ce s-au bucurat de aprecierea confracților și a publicului iubitor de istorie. Multe dintre studiile și articolele sale au fost publicate de reviste de specialitate și de cultură. Impresionează articolul Eminescu – trecut, prezent, viitor¹ nu atât prin rigoarea informației deoarece aceasta este o trăsătură distinctă a istoricului militar Constantin Moșincat cât prin vasta sa cunoaștere a creației eminesciene de la poezie, istorie și scriitură politică. Doar cineva cu asemenea cunoaștere se încumetă să facă o caracterizare de ansamblu a geniului național: „Eminescu, de la tumultuoasa activitate de poet, publicist și om veșnic îndrăgostit a fascinat pe contemporani și a creat dispute dintre cele mai aprige, duse până la absurd. Dacă în primii ani, în afara unui volum de poezii, îngrijit de Titu Maiorescu, și de sora lui Aglaia, Eminescu era socotit ca fiind o „piață rea” pentru tinerii ce studiaseră prin străinătăți, care aveau tendințe de suicid – depresii datorate în fapt eșecului propriu – până a-l face responsabil pe Eminescu, „nebun politic” și „xenofob”, interzis chiar, datorită intervenției politice deviate, pe filieră evreiască, pe care și ale căror apucături Eminescu le-a încondeiat! El n-a fost șovin. N-a fost xenofob! El iubea omul bun! Aprecia și cinstea valoarea și munca plugarului. Falsurile și calomniile la adresa lui Eminescu, îndreptate cu premeditare și a bolii sale au fost clarificate profesional de Dr. Ovidiu Vuia cu următoarele concluzii, susținute din convingere, că departe de „orașele iritate pentru creierul lui sensibil”, marele nostru poet s-ar fi însănătoșit complet, căci nu era dement, ci distrus organic „supraîncărcat prin intoxicație mercurială”²

¹ Constantin Moșincat, *Eminescu – trecut, prezent, viitor*, în *Luceafărul*, 12 ian. 2023, online <https://luceafarul.net/eminescu-trecut-prezent-viitor>

² Ibidem.

Spiritul eminescian s-a imprimat și în "penița" domnului Moșincat atunci când analizează scriitura istorică din perspectiva sa ca factor de influență și pedagogie națională. Articolul A înnebunit vitrina?³ nu este o recenzie pe marginea unei apariții editoriale la editura Humanitas⁴ deși, nu sunt evitate criticile la adresa lacunelor de informare a istoricului francez Catherine Horel, ci este o luare de poziție civică față de promovarea în spațiul social românesc a unei personalități politice maghiare - Amiralul Horthy - care a patronat genocidul împotriva românilor și a evreilor în Transilvania anilor 1940-1944. Chintesența articolului ne arată că, în opinia lui Constantin Moșincat, istoricul trebuie să fie și un bun pedagog pentru generațiile actuale: "Revenim la carte și la vitrina Humanitas, din Oradea, în care-l vedem pe Horthy, cel care a strâns evreei în „ghetoul de la Oradea”, apoi i-a deportat la Auschwitz în mai 1944 și a condus atrocitățile în Ardealul ocupat (1940-1944), și istoria Ungarie fasciste, (prima țară din Europa cu orientare politică fascistă) al cărei regent a fost și nu pe marii bărbați români făuritori de Unire. Lipsesc din vitrină: Bălcescu, Iancu, Eminescu, Cuza, Brătianu, Filipescu, Take Ionescu, Marghiloman, Maniu, Goga, Iorga, Moța, Lucaciu, Stoica, generalii: Iliescu, Dabija, Averescu, Prezan, Moșoiu, Mărdărescu, Broșteanu, Zadic, Eremia Grigorescu..."⁵

Dintre lucrările de istorie militară și națională este greu să te oprești dar la una sau două dintre acestea. Toate au în ele noutatea cercetării deoarece sunt bazate pe lungi și intense cercetări de arhivă, sunt scrise cu rigoare științifică de și cu farmecul narațiunii și nu în ultimul rând sunt în directă legătură cu teme de interes major printru cunoașterea trecutului recent sau mai îndepărtat. Volumul Cazemata⁶ este interesant nu numai prin noutățile aduse în istoriografia militară dar și prin analiza unui eșec al politicii noastre în domeniul apărării din perioada regimului Carol al II-lea. Cel care se mândrea afirmând că „... am încins țara cu un brâu de oțel și beton pentru a-i apăra fruntariile” numai că datorită politicii sale nu ne-au fost de folos cazematele construite prin banii și subscripții publice. Am cedat granițele și la Est și la Vest fără să treagem un foc de pușcă. Constantin Moșincat expune succint, dar edificator, și alte aspecte privind fortificațiile permanente și cele de campanie, folosite de Armata română, până la sfârșitul celui de-Al Doilea Război Mondial. Toate sunt argumentate logic și susținute de ancora documentelor de arhivă, românești și maghiare. Autorul face o remarcabilă demonstrație intelectuală pentru a întări ceea ce Iorga spunea: „Cazemata e însăși identitatea poporului român”! "Cazemata" care n-a funcționat pe frontiera vestică a României Mari l-a făcut pe distinsul istoric Constantin Moșincat să cerceteze consecințele acestui eșec din politica militară românească. Astfel că volumul 1940 - strigătul de durere al românilor⁷ pare o curgere firească în munca de cercetare pe care autorul ei o face cu pasiune și dăruire totală de câteva decenii bune. Este o carte document pe care dacă o parcurgi „se prezintă singură” după cum afirmă prefațatorul ei prof. univ. dr. Mihai Drecin⁸. Este în același timp și o ripostă la o parte a istoriografiei consacrată acestei delicate și dureroase pagini din istoria națională care după atâtea decenii și publicarea de documente încă mai falsifică adevărul istoric evident din interese politice. În Introducere lămuritoare autorul afirmă „Nu căutăm vrajba, ură sau himere dar nici nu putem asista impasibili la denaturarea, falsificarea și/sau denaturarea adevărului de mai noua iredentă maghiară, prin omisiune interpretativă, sau prin apel la „drepturi” minoritare discriminatorii. Cu atât mai mult cu cât rănilor pricinuite în 1940 încă nu s-au cicatrizat pe de-a-ntregul”⁹.

Nu putem trece cu vederea dintre strădaniile sale nici lansarea în „piața publică” a unui portal "Biblioteca Bravului Cavalier Clio" sub deviza „Învățătura e ca o perlă! Învățătura e ca aurul, are preț oriunde. O mare avere, pe care rudele nu o pot împărți între ele. Nici hoții nu o pot fura și care nu se împruținează prin dăruire"! Printre elementele de forță ale acestui site este și revista "Cetatea Cavalerilor" care publică intervenții și dezbateri ale unor manifestări științifice, cercetări istorice, mese rotunde, colocvii, articole de istorie ale unor nume consacrate, dar și în curs de afirmare. Obiectivul declarat al revistei este de a se asigura cunoștințe de istorie națională și universală în spațiul virtual.

Lucrările, studiile și articolele sale l-au făcut apreciat de colegii de breaslă și iubit de publicul larg cititor. Cu prilejul lansării cărții Războiul românilor ardeleni la Carei, profesorul dr. Gheorghe Constantin

³ Idem, A înnebunit vitrina?! în Familia, 22 Ian. 2020, online <https://luceafarul.net/a-innebunit-vitrina>

⁴ Catherine Horel, *Amiralul Horthy, regentul Ungariei*, traducere din franceză de Lia Decei, Humanitas, București, 2019).

⁵ Ibidem.

⁶ Idem, *Cazemata*, Editura TIPO MC, Oradea, 2021

⁷ Idem, *1940 - strigătul de durere al românilor*, Editura Tipo Mc, Oradea, 2017.

⁸ Ibidem, p. 7.

⁹ Ibidem, p. 9.

Nistoroiu făcea, în cuvântul său o frumoasă caracterizare autorului: „Orădeanul istoric militar, Colonelul (r), dr. Constantin Moșincat a pornit dârz, drept, demn pe urmele demnității și onoarei înaintașilor săi care au lăsat posterității tot ce au avut ei mai bun: cinstea, munca, vorba bună, credința străbună, curajul, răbdarea, respectul, numele binecuvântat, fapte alese, frumusețea sufletului lor brodată în regalele costume populare și-n dăruirea fără măsură, patriotismul, jertfa, dragostea de Dumnezeu, „adevărate Icoane de încă ne exprimată recunoștiință” care i-au rămas drept moștenire: Adevărul, Iubirea, Onoarea, Patria și Dumnezeu. Admirabila sa Operă încadrată între frontierele istoriei militare: Marșul spre Marea Unire. Războiul românilor ardeleni, Campania 1916 a Diviziei 11 Infanterie, se adaugă cu demnitate celorlalte lucrări de referință care au fost și vor mai fi scrise”¹⁰. Istoricul militar Jipa Rotaru, membru al Academiei Oamenilor de Știință din România, caracteriza pe confratele său, Constantin Moșincat, drept „un profund cunoscător și cercetător al istoriei contemporane românești, cu ample contribuții științifice în domeniile care îi sunt cel mai aproape de suflet, istoria Ardealului și istoria militară românească”¹¹. Profesorul universitar Dr. Dumitru Preda, în prefața semnată la una dintre valoroasele sale lucrări, așeza personalitatea istoricului orădean la loc de cinste: „Noua lucrare a distinsului nostru coleg, Colonelul (r) Dr. Constantin Moșincat, se înscrie, fără îndoială, între merituasele și consecvențele strădanii de reconstituire a aceluia răstimp istoric memorabil, cu accent firesc pe datele și întâmplările locale, din această parte mult încercată a Țării – Bihorul, integrate însă armonios în circumstanțele, interne și internaționale, ale sfârșitului Marelui Război, pe fondul luptei consecvente de apărare a hotărârilor Adunării Naționale de la Alba Iulia de la 1 Decembrie 1918. Acesta ne propune, de această dată, evocarea primului drum în Ardeal al generalului Henri Mathias Berthelot, fostul șef al Misiunii militare franceze în România [octombrie 1916 – martie 1918]¹². Mirela Silaghi, director al Bibliotecii Virtuale Elite a găsit poate cel mai potrivit cuvânt care-l „caracterizează pe domnul colonel în rezervă dr. Constantin Moșincat este „patriot”, deoarece autorul este dedicat apărării valorilor naționale și a drepturilor cetățenilor prin toată gama de activități pe care le-a desfășurat de-a lungul vieții, de la militar de carieră, istoric militar și publicist, cercetător-documentarist, director de editură, scriitor, până la cetățean activ în apărarea valorilor culturii române. Acesta a scris și publicat numeroase cărți, articole cu tematică militară - istorie militară, strategie și tactică militară, securitate națională, politică de apărare și alte subiecte legate de domeniul militar - și nu numai, ce pot fi utile atât militarilor activi sau celor în rezervă, cât și persoanelor civile care doresc să cunoască și să înțeleagă mai bine istoria și politica militară”¹³.

O personalitate marcantă a istoriografiei militare românești așa cum este colonelul dr. Constantin Moșincat este greu de creionat în doar citeva pagini dar poate fi apreciată prin puține cuvinte: Un om la înălțimea misiunii pe care singur și-a asumat-o. Puțini au reușit!

București, 23 iulie 2023

Prof. Univ. dr. hab. Constantin Hlihor

C. Hlihor

¹⁰ Prof. dr. Gheorghe Constantin Nistoroiu, Constantin Moșincat – „Războiul românilor ardeleni” în *buletindcarei*, 27 iunie 2019, online <https://www.buletindcarei.ro/2019/06/constantin-mosincat-razboiul-romanilor-ardeleni.html>

¹¹ Constantin Moșincat, „Războiul românilor ardeleni. Campania 1916 a Diviziei 11 Infanterie”, Ed. Tipo MC, Oradea, 2018, p. 5.

¹² Idem, *Generalul HENRI MATHIAS BERTHELOT – Prima Vizită în Ardeal după Marea Unire*, Ed. TIPO MC Oradea, 2019, p. 5-6.

¹³ Col. (r) dr. Constantin Moșincat, la *Cercul AS - Întâlnire cu o „bibliotecă vie”* în *Crișana*, 03 Aprilie 2023, online <https://www.crisana.ro/stiri/actualitate-2/col-r-dr-constantin-mosincat-la-cercul-as-intalnire-cu-o-biblioteca-vie-194279.html>